

Hovorna.

Trapné zjevy. K noticce pod tímto titulem v minulém čísle uveřejněné obdržela redakce z řad literárně činných praktiků právních tento dopis, jež ve výtahu sdělujeme se čtenářstvem:

Čtění redakce! Bolestně dotkl se mne stesk p. dra. Weyra v posledním čísle Časopisu pro pr. a st. vědu. Jest v něm mnoho pravdy, chápu plně trpkost p. pisatele, avšak dovolil bych si přece na několik bodů poukázat, jichž nelze přehlížeti.

Nejsme dnes právníci, nýbrž právníčtí nádeníci. Při veliké nouzi o soudce jest velice málo času na čtení a přemýšlení vůbec. U našeho soudu není téměř soudce, který by všedního dne odešel před 8. hod. večerní z kanceláře. Dusíme se písarskou prací, kterou musíme denně robotovati. Bohužel není ani v nových čís. zákonech pamatováno na zjednodušení praxe. Jak jednoduché a pěkné jsou pruské rozsudky! Co zbytečného času zmaří se v trestním řízení — harašením papíru zcela bezúčelně a bez výsledku. Není času ani denní listy mnohdy přečísti; jest přece nesmírně důležité přečísti si denně dogmata všech politických církví, aby člověk ušel výtce ignoranta. Kde pak uloupiti čas k vědecké práci...

Platové poměry nesmí se přezírat. Správně slyšel jsem kdysi od p. min. dr. Engliše, že úředníci jsou ožebračeni. Stát se ani nestará o to, aby spravedlivému volání juristů, soudců a intelligence dopřál aspoň tolik sluchu — jako zřízcům električky. Má-li kanc. oficiant — přeji všem, nezávídím — více měsíčně než správce okr. hejtmanství, okr. komisař o polovici méně než týž kanc. oficiant, dodává to též chuti k práci? Byl jsem u jednoho soudu na Moravě, kde slečinka u stroje, vyšlá právě z měštanky, měla o 50 K měsíčně více než absolvovaný právník, to se ví, že za 2 měsíce utekl od soudu. Kancelářští úředníci mají jistě mnohem menší kulturní potřeby než právník, soudím dle svých zkušeností.

Trochu bizarně by to znělo, kdybych se zmínil o tom, že za to, že má někdo mnoho knih, jest i peněžně trestán. My úředníci nemáme domova. Každé chvíle ad nutum amovibles musíme se volentes, nolentes ubíratí o dům dále, dle nových zákonů — i soudci. Při stěhování se honoruje pouze 80 kg, když jsem vezl metrák knih, už jsem nič nedostal nahrazeno, jsou tedy knihy balastem!

Povzbuzuje se úředními knihovnami chuť k studiu? U nás byly dosud knihovny hřbitovem vědy, kde jsme našli jen staré a nepotřebné věci...

Těch složek je mnoho; nedivme se, že duševně ubitý právník praktický nesáhne dnes po vědecké knize, stačí sotva hltat stále se měnící zákony a nařízení, svůj denní suchý chléb.

Vrátil jsem vloni jistou revui, kterou jsem od založení odbíral. Dostal jsem srdcervoucí dopis z redakce, proč tak dělám. Zahanbilo mne to, objednal jsem jí zas. Mám jí plnou bednu, je mi jí líto vyhodit — s úsměvem se ptá žena: nebudeme zas »potrestáni« při stěhování, že máme tolik knih?...

Z praxe mezinárodního práva trestního.

Státní zastupitelství v O. navrhlo v trestní věci proti W. S. pro zločin krádeže takto:

Navrhuji, aby u sborového soudu II. stolice ve smyslu §. 59. tr. ř. bylo navrženo vydání W. S., dle dokladů nepochybných saského příslušníka, úřadům pruským proto, že v noci z 29. února na 1. března 1920 ve společnosti s jiným spolupachatelem jako spoluzlodějem ve Schwammewitzu, okres otmachovský, Prusko, pro svůj užitek cizí movité věci, a to pár koní v ceně 15.000 M, tudíž více 2000 Kč z držení a bez přivolení 3. baterie dělostřelecké odňal, čímž spáchal zločin krádeže dle §§. 171., 173., 174. IIa, 179. tr. z., trestný dle §. 179. tr. z.

Návrh na vydání budiž obmezen v tom směru, že vydání vztahuje se pouze na tento čin s vyloučením a výhradou, že na vojenské trestné činy (svémocné vzdálení se a vojenskou defraudaci) se vydání nevztahuje a že tudíž pro poslednější činy obviněný ani ve vyšetřování vzat býti nesmí a že zdejší soud o konečném výsledku řízení trestního bude vyrozuměn.

Vydání lze navrhnouti, jelikož čin i dle německého trestního zákona je těžkým zločinem (§§ 242., 243. č. 7 tr. z. pro říši německou resp. i korespondujícího vojenského trestního zákona), čin promlčen není a spáchán je v cizozemsku cizozemcem; uskutečnění povoleného vydání však nastane teprve, až trestní řízení proti obviněnému zde pro přečin §§ 5., 65. zák. o dobytčím moru bude ukončeno právoplatně buď zastavením, osvobozením aneb po výkonu event. trestu, což do návrhu pojata budiž.

Jelikož obviněný čin, na něž řízení vydávací se vztahuje, doznává. veškeré důkazy po ruce jsou, s vydáním souhlasí a o urychlení žádá, jelikož dále kompetentní soud Gericht der Gr. R. W. Brig. 8 (12, I. D) sub č. ř. 33 o vydání žádá, nebudiž formální diplomatické dožádání více vyčkáváno, jednak aby hledě ku přehlénosti zdejší věznicí stav vězňů co nejrychleji byl snížen a zvláště elementy cizí byly odbaveny, jednak i proto, že úřady pruské i zdejšímu soudu v podobných záležitostech vydávacích žádných překážek nečiní, naopak často i bez formálního vydání inkulpatá krátkou cestou dodají.

Okolnost, že bude obviněný souzen eventuálně soudem vojenským, není na překážku, avšak budiž do návrhu pojata, že nesmí býti souzen v řízení zvláštním na př. dle práva státného aniž smí, platí-li snad zvláštní předpisy pro podobné činy, výsloven býti trest smrti aneb doživotního žaláře.

Radní komora zemského soudu z 10. června 1920, č. j. Vr 417/20, usnesla se ve smyslu tohoto návrhu a předložila spisy ministestvu spravedlnosti.

Dle výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 19. června 1920, čís. 20.205, zůstalo rozhodnutí dle § 59. tr. ř. ohledně návrhu na vydání W. S. vojenskému soudu německé gardové brigády č. 8. v Nisse prozatím vyhrazeno, ježto německým úřadům byla dána lhůta do 30. července t. r. včetně ku podání žádosti za vydání v cestě diplomatické.

Vylíčení praktického případu připojují několik poznámek. Republika československá neuzavřela dosud o vydávání zločinců a poskytování právní pomoci s jinými státy žádné smlouvy státní (smlouvy o vydání) co do postupu formálního žádá a nabízí se vydání zpravidla nyní diplomaticky a také styky našich soudů s československými diplomatickými úřady v cizině mají se dítí jen prostřednictvím ministerstva spravedlnosti a ministerstva zahraničních věcí.

Je nepochybné, že tento postup znesnadňuje značně zvláště ve styku se státy sukcesními konání spravedlnosti trestní, avšak patrně mluví pro ten čas pro tuto zdlouhavou a neúčelnou cestu důvody zahraniční politiky a zahraničních poměrů. Citelný jsou důsledky tohoto formalismu zvláště na pohraničí (na př. ve Slezsku, kde hojně lidí ze Slezska pracuje v Prusku, Horním Slezsku, Westfalsku a j.), nesnadno je zvláště stíhání mezinárodních provinilců, lupičských band a rot, vrahů a pod.

Před válkou ozývaly se vždy zřejměji snahy po odstranění různých formalit a obřadnosti diplomatického jednání (srovnej můj článek: »Die Verfolgung flüchtiger Verbrecher« v Gross Archiv 31, str. 165, kde náhorně dokázána neúčelnost i škodlivost formalit mezinárodního styku), na četných kongresích kriminalistů theoretických a praktických uváděny pádné argumenty a podány i konkrétní návrhy; věc byla na nejlepší cestě zjednodušiti řízení proto, aby zločinnost účelně mohla býti potírána. Tyto snahy byly ovšem válkou přerušeny, v době poválečné, kdy v různých

státech zákonodárství trestní podléhá rychlým změnám, jest diplomatický styk omluvitelný a snad i nutný zvláště, když poměry vnitřní těch kterých států nejsou ještě ani urovnány. Mimo to není nyní tak snadná znalost cizího práva trestního. Ovšem dějí se pokusy zpřístupnit i znalost práva cizího, zvláště v oboru soukromého práva.

Tak založil »Reichsverband der Deutschen Industrie« v Berlíně »Institut für ausländisches Recht beim Reichsverband der Deutschen Industrie«; dle čl. 2. stanov mi zaslanych pečuje institut o šíření znalosti cizího práva podáváním zpráv a dobrozdání, vydáváním měsíčníku »Auslandsrecht, Blätter für Industrie und Handel«, zařízením knihovny a čítárny, vydáváním zákonů a sbírek cizozemských a pod. Institut zamýšlí zřídit jakýsi druh vysoké školy cizozemského práva, zahraniční úřad německý sám snahy ty podporuje. — Podobný institut je v Haagen, »Intermédiaire International«.

V oboru práva trestního není ovšem takového zájmu jako v oboru práva soukromého, zvláště Německo vidí v instituci té i důležitou pomůcku svého hospodářského povznesení.

Jelikož zahraniční ministerstva mají zpravidla i své právní oddělení (na př. něm. zahraniční úřad odd. III., viz Dr. Hermann Meyer: Das politische Schriftwesen im Deutschen Auswärtigen Dienst, Tübingen 1920), mohou snadněji orientovati se i v oborech cizího práva trestního a jest i pro nynější nepřístupnost cizího práva diplomatický styk v poměru ku vzdálenějším státům účelný. Jinak tomu jest však v poměru ku státům hraničním a zvláště státům sukcesním.

V poměru k Německu neplatí ovšem Bundesbeschluss ze 26./I. 1854, avšak touto okolností samou nelze ještě odůvodňovati nutnost diplomatického styku, který dle našeho soudu jen politickými a zahraničními důvody na ten čas se dá omluviti.

Saské soudy vzhledem ku naší praxi stavěné na diplomatickém styku žádají, aby žádost diplomaticky se podala, výnos bavorského ministerstva spravedlnosti z 21./V. 1920, č. 23945, nařizuje bavorským soudům, aby vraceli vůbec dožádání o právní pomoc přímo podaná, naproti tomu soudy pruské a hornoslezské přímo odpisují, vyřizují přímo došlá dožádání, ano dokonce v krátké cestě bez formálního vydávání dodají provinilce, vykážavše je administrativně a uvědomujíce soudy, by na hranici je zatkli, po případě dodávají je bez administrativního jednání.

Tato praxe vyvinula se na pohraničí již v dobách dřívějších a vracejí se k ní soudy pruské i hornoslezské.

Také policejní úřady říšskoněmecké nyní vyhovují zvláště na pohraničí a to zvláště v službě pátrací s výsledkem. Jisto je, že snaha musí se nésti tím směrem, aby umožněn byl rychlý, nenákladný, neformální a mesolení styk, opak je přežitkem staré školy.

Dr. Antonín Glos.

Literatura.

Dr. František Weyr, profesor práv na universitě Masarykově v Brně: Základy filosofie právní (nauka o poznávání právníckém). V Brně 1920, nakl. A. Piša, str. 244, cena 17 K.

Spisovatel zabývá se filosofií právní ve smyslu formálním, methodou poznávání právníckého, noetikou, a vytkl si za účel stanoviti základní pojmy, kterými právní normy mají býti poznávány. V části prvé pojednává autor o methodě kausální a normativní (o nazírání kausálním a normativním, o pojmu normy, o hodnotící činnosti intelektu při poznávání normativním a o vědě o právu jako vědě normové). Část druhou věnuje základním pojmům právním, pojednává v ní o právním řádu a jeho kon-